

Keyedus 100 - dr.

P 1801

III. évfolyam I. sz.

ÁRA 5 LEI

Oradea, 5601 Tévész 13. 1931 január 2.

M. 776 1931
EXEMPLAR LIBRAL

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Oradea, Piața M. Viteazul
(Nagypiac tér) 11/a
Telefon: 670.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Belföldön Egész évre 250 lei, félévre 130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön 2 dollár, Kc. 75, P. 12, S. 19, Din. 120.

Elmultak

a keresztény világ ünnepnapjai, melyeken a világ sokezernyi templomaiban az emberszeretetről prédikáltak. A világ rengeteg mennyiségű rotációja, az újságok gaurizankari hegyeit dobta a közönség közé, s minden oldalon az volt a mottó: szeressétek egymást emberek!

A hiteli, isteni magasságokba lendülő halhatatlan megnyilatkozás, a „szeresd felebarátod mint önmagadat“ lett jelszava a keresztény világrendnek is. De ehez a szeretethez kétezer esztendeje milliónyi ember halálhőrgése adta a kísérőzenét. A Duna ártávjává dagadna az a sok vér, melyet évszázadokon át a „szeretet“ őszinteség nélkül hirdetett, és különféleképp kommentált igéi miatt.

Mi, világ zsidósága tudjuk és érezzük legjobban, hogy az elhangzott szó, akár milyen éterikus magasságokban zengett is az — az étherbe szállott el és nem az emberek között tette meg hatását. A csend és nyugalom napjai után ismét jönnek a szürke hétköznapok s úgy elolvadnak a békét, szeretetet hirdető szavak, mint a tavalyi hó.

Jönnek újra a dolgozó napok és teljes erővel dolgoznak ismét a municiógyárak, tankok, gyorstüzéldégek, repülőgépek, és murgeszázak termelődnek, hogy a szeretet szent nevében milliónyi embert pusztítsanak el, mert emberszabta országhatárok, vagy a több kereset reményében, elakarják pusztítani szomszédjukat. Most mézes-mázos béke szavak edessége csurog minden politikai szájról, az uszító harcias sajtó is békét és szeretetet hirdet. De csak néhány napig. Ma mindenki „testvérének“ nevezte embertársát, de néhány nap múlva újra fivőlt a hirdetett gyűlölet és a pusztítás tüzes csóvjája repülhet ismét mindentpusztítón a zsidólakta házak felett.

Álszenteskedés, humbug és hazugság minden szeretethirdetés mindaddig, míg a gyakorlatban, szerte a világon gyűlölettől habzik minden száj, legyen az politikusi, vagy papé, felelőssé vagy felelőtlenülé.

A zsidóság lankadtan és a hajszában fáradtan, rezignáltan konstatálja, hogy pusztába veszett szó mindaz, amit felebaráti szeretetről orgonálnak és prédikálnak, mert a gyakorlatban izzó gyűlölet uralkodik nemzetek, társadalmi osztályok és fajok között.

Gyűlölet, gyűlölet, gyűlölet! ez üli meg a lelkeket és ha el is szunnyadt a kereszténység ünnepei alatt, félünk, hogy az

után még fokozottabban fog megnyilvánulni szerte a világon.

Gondoskodni fognak róla azok, kiknek életeleme, kenyere és minden raménye a gyűlölet hirdetése.

Nem hiszünk sajnós embertársaink szeretetében, és mi is felvértezettten kell várjuk, a keserves hétköznapok ujjajövetelét.
L. Z.

A „Vasgárda“ politikai párttá minősítette magát

A „Vasgárda“ bukaresti vezérkara aznap, mikor újabb politikai merénnyel dobogott meg az ország közvéleményét, vezetőségi ülést tartott, amely szenzációs határozatokat eredményezett. Zelea Codreanu indítványára elhatározták, hogy a közeledő parlamenti pótválasztásokon a Vasgárda tábora is résztvesz, mert immáron elég erősnek érzi magát arra, hogy politikai téren is érvényesítse a maga akaratát.

Zelea Codreanu indítványának egyhangú és zajosan lelkes elfogadása után a „Vasgárda“ szervezeti szabályzatát tárgyalták le. Elhatározták, hogy a párt, most már szabályos politikai párt, legfelső vezetését az ugynevezett szenátusra bízák, amelynek hat tagja lesz. Megválasztották a szenátus tagjait is: Traian Braileanu egyetemi tanárt, Zelea Codreanu pártvezért, Macridescu tábornokot és Mota Georgescu, Zisu lelkészeket érte a megtisztelő bizalom.

A vezérkar átvette a „párt“ irányítását s máris megkezdte a tanácskozásokat, hogy kiket jelöljön szenátor, illetve képviselőjelölteknek a közeledő pótválasztásokra. Hírek szerint abban állapodtak meg, hogy lehetőleg mind a haton jelölést vállalnak.

Az értekezlet egyébként külön bi-

zottságot küldött ki a „párt“ programjának kidolgozására. Nincsen kizárva, hogy Cuzán kívül a reakciónak ez a fiatalabb hajtása is be tud jutni majd egy-két képviselőt a törvényhozásba.

Ha a Vasgárda nem kompromittálta volna magát folytonos erőszakosságaival, Borsával, legutolsó bukaresti felvonulásával és botránnyaival is, tehát ha egy komoly és tanult testületet képezne, úgy politikai párttá való átalakulása nem váltana ki a zsidó közvéleményből háborzongást.

A Vasgárdához, mint politikai párthoz, éppen annyira nem lehet bizalmunk, mint amennyire mint terrorszervezethez nem volt. És mert tudjuk mi a hajtóereje, módszere és célkitűzése — kell, hogy óva intsük tőle a komolyabb román fiataloságot, mert ezt csak az ország romlását idézi majd elő.

Ez nem párt lesz csak egy taktikai mozdulata ugyanannak az erőszakos csoportnak, amely a borsai, nagyvárad, kolozsvári és bukaresti események előidézője volt.

Hogy tábornok, egyetemi tanár és papok is a soraikban vannak, legyen szabad ezt is ugyanolyan eltévelyedésnek minősíteni, mint amilyen eltévelyedés maga az egész Vasgárda reakció.

Lord Melchett halála

A világ zsidóságát nagy gyász érte. Nagy veszteség egymás után éri az utóbbi időben a zsidóságot. A cionistáknak Marschall halála után a palesztinai munkában sok keserű órát szerzett az angol kormány, de mindenkor hathatós szószólója volt Lord Melchett, ki a napokban elhunyt.

Alfréd Mond 42 éves korában kapta meg a Sir címet, majd 1928-ban Melchett lordja lett. Kora fiatalságától kezdve résztvevett a cionista mozgalmakban és a háború után ő volt Balfour legbensőbb munkatársa a palesztinai deklarációk megszövegezésénél és a zsidó állam megalkotásának munkájában. A cionisták vezérüként tisztelték és ismerik el Melchettet, aki haláláig megmaradt az önálló zsidó állam hívének és a cionista gondolat propagátorának s a Jewish Agency-ből csak azért lépett ki, hogy így is jelét adja Anglia Palesztina-politikájával szemben tanúsított ellenzéki álláspontjának.

Lord Melchett egyike volt a legmarkánsabb angol politikusnak és a legképzettebb, legnagyobb tudású, hatalmas tervekkel maga elé tűző s azokat páratlan energiával megvalósító gazdasági embereknek. Családja Németországból vándorolt Angliába. Apja dr. Ludwig Mond, Darmstadtban lakott. Kémiai gyára volt, a gyárat eladta és tekintélyes tőkével Angliába költözött és itt egy Brummer nevű német vegyiparossal együtt megalakította a Brummer vegyészeti gyárat, amely később Mond and Comp nevet nyerte. Ludwig Mond szerényen, de szívós kitartással növelte befolyását az angol vegyiparban. Fia, Alfred Moritz Mond a későbbi lord Melchett of Langsford ugyszólván beleszületett abba a légkörbe, amely megszabta életpályájának irányát: az angol vegyipar kifejlesztéséért és világhatalmi tényezővé való tételéért folytatott nagy munkát.

Alfréd Moritz Mond 62 éves korában

halt meg és hagyta ott azt az óriási munkát, amely nevét örökre felejthetlenné teszi az angol vegyipar történetében. Mond Farmworthban született 1868. október 23-án. Cambridgeben, majd Edinburgban végezte tanulmányait. Az a körülmény, hogy jogi pályára lépett egy percig sem jelentette életében, hogy távol akarja tartani magát attól a munkától, amelyet apja indított el vegyipari vállalkozásának megalapításával és kiszélesítésével. Alfréd Moritz Mond szorgalmasan tanulmányozta a jogtudományt az edinburgi egyetemen, mert több akart lenni, mint egyszerű vegyészeti gyáros: politikusnak készült. Apjától örökölt vagyona, Disraeli emlékeztető vasenergiája, szorgalma és lázas ambíciója a londoni előkelő társaságokban és politikai körökben szerzett összeköttetései egyengették előtte a politikai pályát. Amikor képviselővé választották, liberális programmal jelentkezett. Nagy szónoki tehetségét, jogi és politikai tudásának kivételes megalapozottságát és feltűnő gazdasági szakértelmét csakhamar nagy elismeréssel fedezte fel Lloyd George. 1906-ban lett tagja az angol alsóházban és hamarosan belső bizalmasa lett a liberális párt vezérének. Lloyd Georgenak, aki nagyon fontos kérdésekben, különösen kormányzásának idején kikérte Mond tanácsait, azokat nagy figyelemmel hallgatta meg és használta a fel kormányzó politikájában.

Mond, mint a liberális párt egyik tekintélyes tagja és képviselő, élénk részt vett a parlamenti csatákban. Az alsóház ülésén már a háború előtt nagy tisztelettel és figyelemmel hallgatták alapos és tárgyilagos felszólalásait és különösen ama irányt mutató megjegyzéseit és figyelmeztetéseit, amelyek az angol világbirodalom gazdasági politikájára vonatkoztak. Sokan egy új Disraelit láttak benne, akinek hatalmas átfogó képességű tudása, nagy taktikai érzéke kiváló judiciuma, a nagy gazdasági kérdések iránt való meglepő érzéke és nagyvonalú tájékozottsága nem mindennapi államférfi képességeket árultak el. A parlamentben és a parlamenten kívül Alfred Moritz Mond csakhamar irányítója és vezére lett az angol vegyiparnak és heves harcot vívott a német vegyipar terjeszkedésének ellensúlyozására és az angol vegyipar hegemoniájának megőrzésére. A későbbi lord Melchet hatalmas koncepciót dolgozott ki az angol vegyipar egységesítésére, életének főcélja lett ennek az egységnek a megteremtése, ami három évvel ezelőtt végre csakugyan sikerült is neki.

A háború alatt 1916-tól 1921-ig a First Commissioner of Works méltóságát töltötte be Alfred Mond, majd 1922-ben Lloyd George kormányában az egészségügyi miniszteri tárcát vállalta. Minisztersége nem volt hosszú életű, Lloyd Georgeval együtt ő is lemondott 1922. novemberében, sőt az 1923. decemberi választásokon elvesztette mandátumát, amelyet azonban háromnegyed év múlva egy pótválasztáson sikerült visszaszereznie. Mond politikai pályája ekkor irányt változtatott. Csaknem szakításra került a sor Lloyd George és közte, mert kifogásolta Lloyd Georgenak az orosz kérdésben elfoglalt politikai álláspontját. A konzervatívok felé közeledett Alfred Mond, mert az volt megingathatatlan világ gazdasági és politikai álláspontja, hogy Angliának Oroszországgal szemben nem szabad engedelményeket tennie.

Az angol vegyipar egységesítésének nagy munkáján kívül — ezt a munkát 1927 végén az Imperial Chemical Industries Ltd. megalapítása koronázta meg — Alfred Mond sokféle ágazó gazdasági és politikai munkásságának egyéb fontos eredményei is voltak. Legfőbb propagátora volt az angol világbirodalom teljes vámközösségének, amelyet azért akart megvalósítani, hogy az angol birodalom az egységes Egyesült Államokkal szemben nagyobb gazdasági erőt képviseljen. Két évvel ezelőtt jelent meg hatalmas munkája; *Industry and Politics*,

amelyben politikai és gazdasági küzdelmeit s az angol vegyipar életének utolsó nagy korszakát dolgozta fel. Ebben a kötetben adta ki fontosabb parlamenti beszédeit.

Az angol vegyipari egység és a vám-gondolat propagálójának talán legbelsőbb ügye egy teoretikus kérdés megoldása volt: megszüntetni a tőke és a munka között az egész világ gazdaságban jelentkező nagy ellentétet. Az ő kezdeményezésére a Labour Party husztagu bizottságot küldött ki és ő maga az angol nagytőke husz reprezentán-

sát vezette azokra a tanácskozássokra, amelyek nagy alaposággal megvitatták a probléma megoldásának lehetőségeit. Az volt az álma, hogy a munkás és a munkaadó érdekeit a praktikus életben összeegyeztesse és teljesen eltüntesse az ellentétet ezeknek a komoly, tudományos értékű akciókészségeknek azonban, sajnos, nem volt gyakorlati eredményük, de azok a teoretikus következtetések és megállapítások, amelyek a tárgyalások során sikerült levonni önmagukban is értékesek.

A Ceiré Mizrachi második országrészi konferenciája

A nemzeti alapon álló vallásos ifjúság Nagyváradon megtartott országrészi konferencián csodálatos életerőről tett tanúságot. Az erdélyi vallásos zsidóság szíve lüktetett az ország minden részéből összegyűlt másfél száz lelkes ifjúsági gárdának munkájában, mely hivatott arra, hogy az erdélyi zsidó ifjúságnak a jövőben irányt szabjon.

A nemzeti alapon álló vallásos zsidó ifjúság nagyváradi konferenciája iránt országsszerte nagy érdeklődés nyilvánult meg, mit igazol azon körülmény, hogy a váradi delegátusokon kívül 120 delegátus vett részt az ország különböző részéből. A nagyváradi Vigadó nagyterme zsúfolásig telt meg az ifjúság multheti konferenciájának megnyitóján. Az ifjúság lelkes munkájából részt kértek maguknak az idősebbek is, kiknek fáradhatatlan munkája eredményezte, hogy a zsidó vallásos nemzeti mozgalomnak így értékes nachwuchsja nevelődött.

Csütörtök délelőtt 11 órakor nyitotta meg a konferenciát Just Mose, a Zeire Mizrachi csoportok elnöke. Tartalmas beszédjét héber bevezetéssel kezdte, majd németül folytatja tovább. Rámutat azon nemes miszsióra, mit szervezetének ifjúsága az elmúlt konferenciális év alatt végzett. Minden törekvésük oda irányult, hogy az ifjúságot megmentse a baloldali való tolodástól és az asszimilációba való elmerüléstől. A nemzeti alapon álló vallásos ifjúságot, melynek életideálja a zsidó nép törzsi és országának egysége, nem lehet többé eltéríteni külföldi céljaitól és mint a jelen konferencia is mutatja, küzdeni fog továbbra is eszméjének teljes megvalósításáért. Ha az idősebbek kifáradtak, ők a tíz évvel ezelőtt kibontott Mizrachi zászlót átvesszik és tántoríthatatlanul folytatják annak zsidó igazságaiért munkájukat. A Mizrachi eszme oly régi, mint a mi zsidó vallásunk. Éppen ezért, mi a vallásos zsidóságból a cionizmus eszméjének tántoríthatatlan híveket, míg a cionistákból, ideológiáinkból fakadó vallásos zsidóságot igyekszünk nevelni. Beszéde végén megemlékezik az oroszországbán

élő zsidóságról, mely végpusztulásra van ítélve. Megemlékezett a halálra gyötört, ugyancsak a Szibériába deportált cionistákról, kik eszméjükért mártírumot kényszerülnek szenvedni az ott uralkodó kommunista antiszemitizmus miatt.

Nussbaum Sámuel, a Jewish Agency országos elnöksége nevében üdvözlözi az ország minden részéből eljött Ceire Mizrachi delegátusokat.

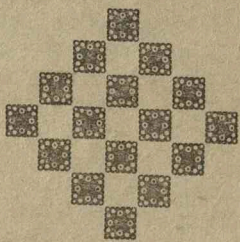
Jól esik látni amikor látja, hogy a vallásos zsidó ifjúság eljön az ország minden részéből, hogy az újjáépülő Zsidóország munkálatain közreműködjön, hogy magának ebből a nemes munkából a Thóra alapján álló ifjúság is kivegye a maga részét.

Beszélt még a fehér-könyvről, amelynek nem kell sok jelentőséget tulajdonítani. A fehér-könyv az csak egy „papírrongy”, amelyet a zsidó lelkesedés szíjjel fog tépni. Passfield lord is lehet hatalmas ur, de a zsidóság szemében olyan személyiség, akit a történelem el fog söpörni.

Wasserstrom Sándor, a Mizrachi Erdélyrészi Központ elnöksége nevében üdvözlözi azon ifjúságot, mely a központi szervezet jövőjét és minden reményét képezi. Reméli, hogy a nemzeti alapon álló vallásos zsidó ifjúság II-ik országrészi konferenciája az igazi munka jegyében fog lefolyni. Ezen munka kettős kell legyen. Egyrészt meg kell mentse az ifjúságot a baloldali eszmék káros hatásaitól, másrészt össze kell fogja a sokféle világfelfogásban tobzódó ifjúságot azon útra, melyet a Mizrachi képvisel. Csakis ezen út biztosíthatja a zsidóság fennmaradását, jövőjét és végcéljának: Palesztinának felépítését. Visszapillantást vet az elmúlt tíz év erdélyi mozgalomára, melynek gigantikus küzdelmében, a mozgalom legkiválóbb vezetői kifáradtak. Azon harc, melyet a mozgalomnak folytatnia kellett, egyrészt a zsidóságon kívül a zsidóság elleni kilengésekkel szemben, másrészt a zsidóságon belül a zsidó indolencia megszüntetésére, hogy a lehető minden zsidó energiát összefogjon az általa képviselt (folytatása a 7-ik oldalon)

Banca Marmorosch, Blank & Co. S. A.
Sucursala Oradea

Alaptőke és tartalékok: 458 millió lei

Betéteket kedvező feltételekkel gyümölcsöztet. A banküzlet minden ágával foglalkozik.

Illik-e lemondani ?

Igen érdekes és a mai szomorú gazdasági viszonyok között — sajnos — nap mint nap aktuálisabb kérdésben fordult hozzánk egyik olvasónk. A levelet érdekességénél fogva leközzöljük és rögtön megadjuk rá lapunk utján válaszunkat. (Szerk)

Igy szól a levél:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Hosszabb ideje folyik közöttünk a vita ezért tanácsosnak véljük, hogy Önökhez forduljunk, az ügy eldöntése végett. Községünk egyik nagyobb egyesületében hosszú évek óta tölti be az elnöki állást egyik idősebb és a közfelfogás szerint köztiszteltetben álló vallásos és igen becsült tagja. Az illető évtizedek óta vesz részt minden zsidó megmozdulásban, valóban szívében viselte mindenkori a zsidó közösség érdekeit, egyleteink felvirágoztatásában oroszlánrésze van és mi mindenkori, mint hithű zsidóságnak egyik prominens tagjára mutatunk rá.

Az a gazdasági szélvész, mely mindent elsöpörni igyekszik megingatta elnökünk eddigi gazdasági pozícióját. Mint anynyi sokan, ő is veszni látja évtizedes munkájának eredményét. Hitelezőivel tárgyalásokat kezdett és most van a békés kibontakozás útján. Községünkben bár ez igen gyakori jelenség, mostanában, mégis hangok hallatszóttak, hogy az illetőnek illenék lemondani az egyleti elnöki székről. Hangzóttak pro és kontra vélemények, de megállapodni a kérdésben nem tudunk. Kérem Szerkesztő ur, mondja meg erről, a ma mindennap felbukkanó kérdéstről, véleményét zsidó szeretettel üdvözlöi stb.

Fenti levélre következő a válaszunk:

Tisztelt Uram!

Kérdése, melyet nb. levelében felvetett, valóban aktuális. Hogy objektíve vegyük a kérdés lényegét, ha háboru előtti felfogásra hivatkozunk, akkor valóban azt kell mondjuk, az illető mondjon le. Hiszen sok meghurcolásnak lehet kitéve s talán azt a nimbuszt, mely eddig körülvette, megtépázta a balsors.

De! És ennél a pontnál kell megmondjuk véleményünket. Ahogy ezeryni kérdésben átváltozott a közmorál, úgy ebben is haladnunk kell a korrallal. Ahogy nem bűn szívbajosnak, vagy tudóbetegnek lenni, úgy az sem szégyen, ha valaki anyagilag beteg lett. Ahogy leveléből kitétszik, a illető nem bűnös abban, hogy vállalkozása nem sikerült, ha most hitelezőinek megértésére apellál. Ez ma már mindennapos, s valószínűleg az ő adósai is sokban hozzájárultak mai szerencsétlen állapotához.

Kétségtelen, hogy a zsidóságban nagyon elterjedt az a felfogás, hogy az „ajser“ predesztinálva van arra, hogy vezér legyen. Van abban valami ráció, hogy a gazdag ember függetlenebb, önállóbb és önérzetesebb, mint egy oni chosiv k' mesz. De adott esetben — amint Ön írja — az illető évtizedeket töltött a zsidó közélet terén, önzetlenül idejét, erejét és energiáját áldozván a közért. Felvirágoztatta egyletét s becsületességben bizonyára neki a legtragikusabb, hogy erre a nem várt időkre kellett ébredjen. Ha az illető az Önök meggyőződése szerint, ugys mint magánember, ugys mint a közért dolgozó zsidó megtette kötelességét, akkor bűn volna önmagukkal szemben s főképen helyrehozhatatlan hiba volna vele szemben, ha lemondását várják. Elvégre, őt nem azért választották meg valószínűleg évtizedekkel ezelőt egyletük (ezuttal teljesen mindegy, hogy melyik községről és melyik egyletről, vagy hitközségről van szó) vezérévé, mert gazdag volt, hanem mert magánéletével, közért való lelkeségével ezt kiérdemelte. Hígyje el, most volna a legnagyobb bűn, és faji hibánk legkirívóbb tanujele, ha az illetőt, mert nincs tíz milliója, most már nem tartanák épen oly kiváló embernek mint eddig. Elvégre egyéni intaktsága nem kapott rozsdát, amiért vállalkozása inog. Magasabb etikai szempontból véve kimondott bűn volna mást tenni, mint továbbra is azzal a tisztelettel közelni hozzá, ahogy eddig tették. Sőt ez az igazán emberi és öntudatos zsidókhöz méltó, hogy továbbra is nemcsak meghagyják, hanem kérik, hogy töltsse be eddigi tisztségét. Hiszen a bajban kell megmutatni, hogy testvérek vagyunk, hogy nem hagyjuk el egymást, hogy bizunk egymásban.

Akit az a nagy fájdalom ért, hogy vagyont veszítette, az eléggé büntetve érzi magát ezzel is. Talán narkotikum, talán vigasz az, hogy továbbra is önzetlenül dolgozhat a kiált érdekeiben.

Uram, legyenek ott az Ön községében emberebb-emberek, ne legyenek kalmár felfogásuak, akik mindent arannyal mérnek. Nézzék meg, hogy tisztességes-e az illető továbbra is, tekintsenek multjára és álljanak mellé, mert talán soha nagyobb szüksége nem volt az illetőnek arra, hogy Önökben bízzék, hogy erkölcsileg támogassák, mint épen mostani nehéz napjaiban.

Lehet, hogy majd lesz idő, mikor az illető fáradt lesz és nem akar továbbra a fórumon dolgozni, akkor engedjék békében távozni. De addig — csak azt mondhatjuk — ha kiérdemelte azt, hogy tiszteljék és

szeressék, akkor most talán még jobban megérdemli mint eddig.

Ez a mi őszinte válaszuk, ez a mi becsületes és tisztult felfogásunk erről a kérdéstről, mely nap-mint nap felvetődik szerte a világon, ott ahol emberek élnek, dolgoznak és tönkre mennek.

Felhívás az erdélyi hithű zsidósághoz!

Mikor még a zsidó állam fennállott és a szent templom a Mória hegyén teljes pompájában és szentségében ragyogott, egy hónap (Adar), a sékel hónapnak lett nyilvánítva.

Szent templomunk ma még romokban hever, országunk még nincs felépítve, de azon az uton vagyunk már, hogy a Mindenható segítségével, hamarabb vagy később, ezen céllal is fogjuk érni. Ettől bennünket sem szomszédaink rosszindulatu irigykedése, sem pedig egy rövidlátó és talán egy rövidéletű kormány diplomáciai mesterkedése és fondorkodása el nem téríthetnek.

A sékel a nagy cionista organizációhoz való hozzátartozásunkat jelenti. És éppen mi tradíciók alapján álló nemzeti zsidók, akik mindennapi imáinkban és Thóra parancsolatok elvégzésében folyton Cionra gondolunk, tegyünk tanúságot a sékel megváltása által nyíltan és bátran a cioni gondolat és ezen nagy zsidó organizációhoz való hűségünk mellett.

A rövidesen megtartandó XVII.-ik cionista világkongresszus sorsdöntő lesz a zsidó nép életében és ezen fontos zsidó fórum előtt hangosabban mint valaha, kell a hithű cionisták hangja hallassék.

Vallásos cionisták! Mizrachisták! Használjátok fel még a rendelkezésekre álló rövid időt és siessetek a sékelt megváltani! Ezen évben a cionista világorganizációnak 1.000.000 sékelt kell eladni, hogy szent ügyünk érdekében eredményes munkát végezhesen. Ep ezért árat leszállítottuk 40 leire darabonként.

Zsidó testvérek! Teljesítsétek kötelességeket!

A Mizráchi Erdélyrészi Központja
Oradea.

Művész perzsaszőnyegek,
szővött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné
ORIENT Szővművészeti Iskola
ORADEA, Strada Ep. Ciorogariu 17.

Vidéki rendelések utánvétellel
gyorsan és pontosan eszközöltetnek

Virrasztó mécssek

Írta: KELLER ANDOR

M o z a i k.

Rachel kis fiatal üde arcát sápadtság és ijedség pirja futotta át annak hallatára, hogy kitört a világháboru. Még jobban megrémítette az a gondolat, hogy férjének itt kell őt hagynia piciny kis fiacskájával. Juda tanító volt abban a kis városkában, ahol becsületes munkáját folytatta a zsidó ifjúság a jövő generáció nevelése érdekében. A város kis polgárai tisztelték és becsülték kiaknázhatatlan tevékenységei miatt.

A háboru őt is elszólította és szívében jobban lüktetett a vér amikor átadták neki a zubbonyt. A temetőre gondolt és átcikázott lelkén az, ami reá vár. Tudta, hogy szembe kell szállni az irtózáttal és tudta, hogy az ő kis családi temploma összeomlik és azt is tudta, hogy egyetlen kis fiát sem láthatja talán többé.

A nap kellemesen sütött és tavaszi szellő lengedezett az örökösön bolygó sárgolyóba.

Juda nehezen tudta magát [kiszabadi-

tani asszonya karjaiból és könnyel áztatot szemekkel futamodott a menetelőcsapat után. Lelkében vágy érelődött, hogy csak még egyszer láthassa élete párját — mielőtt oda dobná testét a háborus pokolnak.

Telt az idő, multak a napok, a tábori posta vitte a hazai jó falatokat, de ezek a falatok mind keserűvé váltak, ha a katona rá gondolt családjára.

Eljött a nyár.

A háboru irtózata végigszáguldozott keltől-nyugatig és mint megfélemlített orkán, mely mindent romhalmazzá változtat és feldulja a földet, kitekeri a fákat tövestől; úgy dőltek ki az apák és fiuk, az élet útján.

Nem volt aki szánalmat keresen számukra.

Juda a fronton megfigyelő szolgálatot teljesített.

Veszedelemes órái voltak, de ha mégis szabad ideje kinálkozott, imakönyvből zolt tárokat énekelt.

Egyszer-egyszer eszébe villant az otthon, drága kis csöpp fiacskája, aki még nem tudja, hogy édesapja egy céltalan küzdelemben veszi ki részét, ahol csak ember vér folyik, ahol megcsönkített testeket dobnak össze egy hatalmas gödörbe. Kis fia

még nem ismeri az élet változatos kifogyhatatlan szenvedéseinek kálváriáját. Fájt szívének nyomorusága, hogy az egyetlen fi itt kell hagynia.

Rohamot vezényeltek. Juda leadta a jeleket, majd elsírta imáját és imakönyvét melléhez szoritva kiugrott a fedezékből. A végzet utólerzte, fejét tompa ütés érte, hanyatt vágódott a földön. Utolsó szava alig mozduló ajkán Rachel volt a felesége.

Teste elhagyatottan feküdt a harctéren, míg fölötte halotti imát zugott az őszi szél.

Odahaza újra tavasz volt. Bűbajos szép tavaszi nap. Kis apró fehér fellegeken keresztül csipkésen sütött újból a nap.

Odahaza eljött a husvét ünnepe és a vének összegyűltek a templomokba. imáikat zokogták áztató könnyeik között, olthatatlan fájdalmaik közepette gondoltak a csata terek rögei alatt nyugvó fiatalokra.

Csalódott reménységükkel fiatalon kerültek a sirverembe.

Juda árvájának ajkairól is fölhangzott a többi elhagyatottakkal együtt a lelkeket megrázó zsidó melódia a Jiszgadal.

Az anyák orcáin forró könyccsepek gördültek, míg a kicsinyek folytatták az imát vejszkadas semé rabbo...

Rotschild báró perel.

A mi nagy ügyünk csendes, de mindig alkotó munkása Rotschild báró a politikai cionizmus ösvényére lépett és perel. Perli a Macdonald kormányt a hágai nemzetközi választottbírósnál — szószegésért. Szenzáció erejével hat ez a hír, mert a báró mostanig, csak építője volt a mozgalomnak, de harcosa soha.

Egész Erec-Jisráel magán viseli a báró alkotásainak bélyegét. A mezőn, a gyárban, a műhelyben az iskolában, a kórházakban, a templomokban, mindenütt. Ha Máchnijában reád kacag a napsugár a pálmák levele közül, ha Migdálban a mandulavirágzás csal örömkönnyet a szemedből, ha Ajlet-Hásácharban a Merom tavánál népes községben töltötöd az ezüst fényű éjszakát, akkor tudd meg, hogy mindezt a báró alkotta, a báró teremtette. Ő hozta át az orosz pokolból ezt a szabad kis népet, amelyet azon a fennséges néven hívnak: zsidó paraszt.

És most, hogy a perről esett szó, eszembe jutott a báró legutolsó látogatása odaát. Mikor eljött megnézni a gyerekeket, Binjáminát, Givát-Adáht, Zichront és a többieket férfi- és őszkora apró csemetéit. Nem bérelt hajón és nem váltott jeggyel, hanem egy hatyufehér magányhajón jött a báró hozzánk, amely francia és héber lobogó alatt szelte a Földközi tengert, Marseilletől Készareáig. Nem Haifáig, csak Készareáig, mert őt ne vizitálja se britt, se arab parti rendőr, ha látogatába jön haza. Saját yachijáról saját birtokán szállott le Cesareán. Szenzáció volt akkor az is, hogy a báró nem húzta fel a szabálynak megfelelően a brit vizeken a brit lobogót, hanem a kékefű röpönt fel az árbocra Césarea előtt. A báró nem a szenzációt kereste, neki így volt ez természetes.

Rádiók csillárok

"ELECTRON" (volt POVAZSÁN)

PAPP és RAJZ mérnökök, Str. Prințul Carol 1 sz. Tel. 5-35

Női WIMPASSING hócipő

fekete, drapp és szürke színekben

Wimpassing

Lei 149-től

Wimpassing

REICHARD DEZSŐ ÉS FIA CÉGNÉL

Gondolom, nemcsak a brit uraknak volt kellemetlen ez a leszállás Cesareán. A nagy Cézároknak emlékét is megzavarta a szirénasíp. Ők nem azért építették hajdan ezt a pompás üdülőt, nem azért ültették a függőkerteket, hogy az elhurcolt judeai rabszolgák Galliából lejött kései utódai zavarja, annyi édes és buja emlék szent harmóniáját. De mit tegyünk, a századok leperogtek a nagy Róma nekünk már csak kellemetlen emlék és mi a romok között életet keresünk.

Jó ómennek tartom most Cesareát, a per idején. Biztat engem az árbocra röpönt kékefű lobogó, biztat a római romok között megjelent zsidó. Hogy darabokra téptek, széjjelzagattak és a homokba ta-

postak bennünket, a római hatalmasok! El voltunk intézve, megsemmisítve, föl szántva mint Karthagó. A helytartók ott pihentek Cesareában, míg bennünket a római arénákba vittek, tigriseknek eledelül. Az arcátlan judeait, aki szétörte a boroskancsót, amelyből a nemes római polgár ivott, akinek mersze volt a római sas délceg légiói ellen támadni. Ugy kellett neki, mért emelt kezét azok ellen, akiket még Zeus is a világ uraivá szánt. És most itt van megint, lerázta az arénák porát, hajóra ült és kiköt saját birtokán, Cesareán!

Csak pereljen a báró bátran, gerincesen. Jogában áll! Ő előbb harcolt a szultánnal minden talpalattnyi rögrért, mint a britt hadsereg; előbb alkotott, épített és szerzett birtokot Palesztinában, mint Anglia. Pereljen a báró az egész nép nevében, adjuk a megbízó levelet mindannyian. Mi nem hagyjuk elvenni az egyetlen, amink még van, az évezredek ideált, az álmok álmát, az otthont. Ez nem Kongsó, nem Indó-China, nem rablógazdálkodásra szánt tengerentúli tartomány. Ez a mi egyetlen párnánk a fejünk alatt. Ez a miénk egészen, a múltja, jelene, a jövője, köve, sziklája mindene. Ezt vissza adta nekünk egy egész világ, visszaadta „Öfelsége kormányta”. Perre kell mennünk, ha nem másért, úgy azért, hogy egy világfórum előtt fedhessük fel azt a gázságot, amit rajtunk elkövetni szándékozik a világ „legelőkelőbb” kormányta; a római imperátorok méltó örököse.

Csak pereljen báró Rotschild és legyen e-perben Angliának mementő Césarea, nekünk meg biztatás, hogy bennünket nem lehet büntetlenül kisémmizni, kifosztani. Ezer ellenünk irtó okmányt és életünk ellen törő ukázt rágott már porrá az idők foga, mi azért bizhatunk. Angliát viszont figyelmeztesse a Cézároknak emlékének megbolygatott nyugalma és az árbocra röpönt kékefű lobogó, hogy amennyiben akarja úgy vele, de ha nem, úgy rajta is keresztül gázolva, de a biblia népének nyert ügye lesz.

Berkes Dávid.

WIMPASSING

Hó és sárcipők

Szebbnél-szebb

divatos formában. Árban és minőségben mindent felülmul.

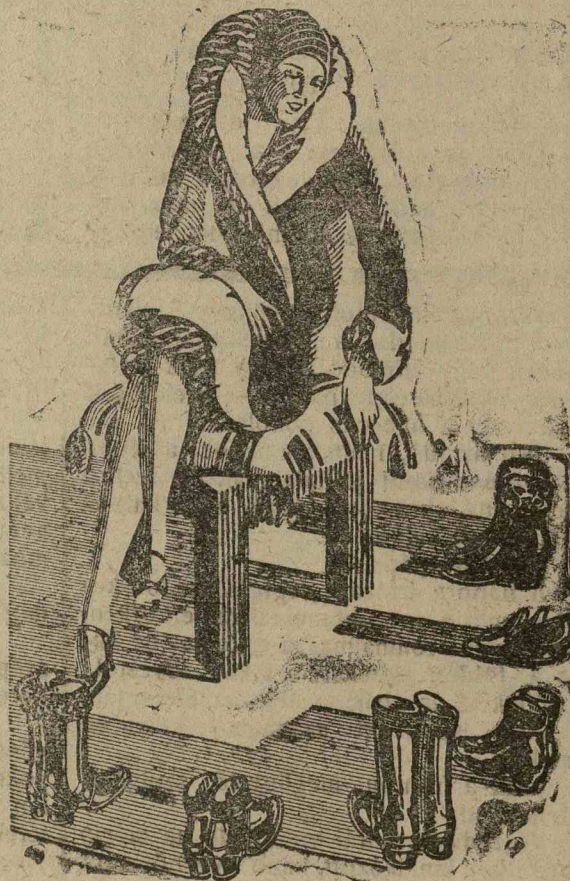
Valódi WIMPASSING cipő csakis fenti csillagvédjeggyel

Nagybani eladás:

Palma-Kaucsuk

R. T.

Timișoara

Kölcsönöket

jelzálog vagy kezizálog fedezet mellett előnyös feltételekkel nyújt és

Betéteket

kedvező kamatozással és felmondás nélkül elfogad

Banca Centrală SOC. ANON.

ORADEA, Astoria (Emke) palota

Hirdessen a „Népünk”-ben

Anyák! **Höfer** hintőpor, krém, szappan elősegíti a baba fejlődését.

HIREK

A „Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5691

Péntek, Tévész 13, január 2.
Szombat, Tévész 14, január 3.
Heti szidra: ויחי
Heti háftajre: ויקרבו ימי יוה

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.35
gyertyagyújtás 4.35
I-tentiszület kezdete 4.45
Szombat befejezése 5.45

— **Belgium új főabbija.** *Brüssel*, (December 18.) A belga zsidó hitközségek központi konzisztoriuma, mely az egyes hitközségek delegátusaiból állott, az eddigi strassburgi rabbit, dr. Schwartzot választotta meg Belgium főabbijává.

— **Küzdelem a hazai ipar megmentéséért.** *Bata elárasztja Palesztinát.* Az utóbbi időben a zsidó gazdasági körökben nagy idegesség észlelhető, az egyre erősödő külföldi gyárak importárja miatt. A legjobban azonban, a cipőpiacot érinti ezen külföldi gyárak hatalmas konkurenciája. A csehszlovákiai Bata cipőgyár legújabbán potomáron óhajja márkáját a palesztinai piaccal megnyerni, melyet erős reklámokkal igyekeznek elősegíteni. Az 1930 évi zsidó iparos számlálásnál — statisztikailag kimutatva — az 1929-es év végéig 429 cipőelőkészítő műhely működött, mely cca. 2000, ebben a szakmában dolgozó zsidó iparosnak biztosította az existenciáját. Ha tehát Batának sikerülne a palesztinai piacot — ugyszólván — monopolizálni, ugy egy pár száz zsidó iparos családnak az existenciája forog veszélyben. A zsidó „Ipar Testület” már megtette a kellő intézkedéseket eme veszély elhárítására. Egy beadvánnyal járult a palesztinai kormányhoz, melyben követelik a kormánytól az azonnali intézkedést és magas vámtarifa kirovását, a bőrcipő behozatalra. De ha ezzel sem lehetne megakadályozni a Bata-kampányt, ugy egy anti-Dumping klauzulának 1921-22 évi ausztráliai vámtarifa törvény mintájára való életbeléptetését fogják követelni. Közben az arab és zsidó cipészek megbízottjai tárgyalásokba bocsátkoztak, melynek a rezultációja az, hogy egy közös eljárással fogják a hazai ipart és existenciájukat megvédeni.

Ertesítés.

Öttermelinket *Timisoara Józsefváros*, Kossuth Lajos ucca 4 sz. I. emelet 5 ajtó alatt megnyitottuk. Iztetes házikosztót adunk ugy abonenseknek, mint házon kívül is. **Mérsékelt árak!** Utazóknak 10 százalék engedmény! Bankettek és esküvők rendezését vállaljuk.

— **Új zsidó nagykövet.** Antwerpen (december 20.) A washingtoni Deligné herceg eddigi washingtoni nagykövet helyébe, a stockholmi nagykövetet, a zsidó származású May Paul-t nevezik ki. May felesége Rotschild leány.

Ingyon harisnya

LEITNERNÉL a

„Hófehérke” harisnyaházban

Sas palota Piața Unirei 4.

12 készpénzért vásárolt cikk összértékének $\frac{1}{2}$ rész arányában

Ugyanott **BIZALOM** könyvecskére is vásárolhat.

Szombaton csak este nyitva.

Nyujtsunk segítséget az orosz zsidóknak!

A „Federation of Jewish Relief Organisation” egyik közleménye megrázó kiáltványt tartalmaz, melyet dr. D. *Jochelmann*, — ki nemrég tért vissza Oroszországból, ahol a zsidóság helyzetét tanulmányozta — intéz a nagy nyilvánossághoz. A kiáltványban többek között a következőket olvassuk:

Tengernyi jajveszékelésnek voltam szemtanuja, melyeknek kifejezése egyetlen felkiáltásban sivitott füleimbe: Segítség! Még ma sem tudok szabadulni azoktól a szivettépő benyomásoktól, miket az orosz zsidóság szenvedő halovány és sápadt ábrázatai, az éhségtől lefogyott testeik tettek reám. Felejtetlenül belém hasítottak. Egyetlen vágy, ami ezeket a szerencsétleneket eltölti, hogy bárhol valami legcsekélyebbet is, ami létfenntartásukhoz szükséges, találhassanak. Bármily munka vagy foglalkozás után áhítoznak, hogy a legkisebb existenciához juthassanak. A gazdasági leromlás Oroszországban az utóbbi időkben tragikus méreteket öltött. Az élel-

miszerhiány különösen nagyon érezhetővé vált. Ott, ahol kapható is valami, az megfizethetetlen, mert hihetetlen magas árban bocsájtják az éhező közönség elé. Ehez járul még a ruházati cikkek hasonlóan aggasztó hiánya is. Különösen cipőkben van hiány, ami annál is inkább borzasztóbb, mivel erős, csipős orosz hidegnek néznek elébe. A legtöbbet ettől a rettenetes helyzettől a zsidók szenvednek, az eltaszítottak, mert ezek sem munkához, sem élelmiszerhez nem juthatnak.

Épen a fegőbb ideje, minden lehető elkövetni, hogy rajtuk segítsünk. A legutóbbi tíz év folyamán a „Federation of Jewish Relief Organisation” nagyon sokat tett a baj enyhítésére, amiről én személyesen meggyőződtem. Azonban mindég nagyobb és nagyobb testvéreink szenvedése, ami azt a kötelességet rója ránk, hogy megsokszorozzuk eddigi támogatásainkat, hogy enyhítsük kibírhatatlan fájdalmaikat.

— **Adakozás.** Az Orth. Izr. Hitközség Árvaháza és a Zsidó Árvatanoncotthon részére az alatt írottak adakoztak, amelyekért hálás köszönetet mond a Vezetőség. Özv. Weisz Mayerné (Félicsüfűdő) 500 lei, Szász Albert és Neje házasságuk 10 éves évfordulója alkalmából 250, Kupferstein Rudolfné megb. édesanyja halálának évfordulója alkalmából 200, Révész Gizi fivére felgyógyulása alkalmából 100 lei, Mezei Izidorné 200, Markovits Béláné 100, özv. Wiener Jenőné 100 lei Természetben adakoztak: Dr. Bársony Vilmosné, Epstein Samuné, Schwab Lázárné, Neufeld Lipót, Etta Feingola és László malom.

— **Halálozás.** Mediaşról jelentik. Mult hó 21-én, hosszas szenvedés után jobblétre szenderült *Deutsch Béla* a helybeli hitközség oszlopos tagja. A drága halotat a hitközség aprajánagyja kísérte utolsó útjára. Megható gyászbeszédében bucsúztatta *Reich Mózes* főrabbi, kit a legjobb hitves, apa, gyermek és testvérnek siratott. De a legnagyobb veszteséget a helybeli Talmud Tóra szenvedő meg, kinek a megdicsőült hosszú évek keresztl elnöke és mecenása volt, ki sem fáradtságot, sem pénzt nem sajnált és mindent elkövetett, hogy azt felvirágoztassa, ami sikerült is. Beszéltek még *Horovitz Armin*, *Sibiu* és *Krausz József*, *Dicsőszentmárton-i* főabbik, kik zokogásig meghatották a nagy tömeget. Ugy a család, mint a Talmud Tóra, nagyobb alapítványt csinál a megdicsőült emlékére. Adja a jó I-ten, hogy bekövekezzék a prófeta szava *בליע המות לנצח*. Küldjön gyógyírt a megtört anyára, a földig sujtott hitves, gyermekek, testvérek és rokonság számára.

— **Gyomor- és hasbántalmak.** izgékonyosság, migrén, kimerültség, szédülés, szívszorulás, rémes álmok, ijedtség, általános rosszullét, csökkent munkaképesség sok esetben megszűnnek az által, hogy a beteg naponként reggel éhgyomorral megiszik egy pohár természetes „*Ferenc József*” keserű vizet. Az emésztőszervek bántalmainak szakorvosai általánosan dicsérik a *Ferenc József* vizet, mert ez a gyomor és a belek működését előmozdítja, az epe kiválasztást fokozza, az anyagcserét megélénkíti és a vért felfrissíti. A *Ferenc József* keserűvizet gyógyszertárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Mozibotrány zsidószidással** Berlinben. A berlini Nollendorf-Platz-i színházban előadták *Remarque* világhírű regényének filmfelvételét. Dacára annak, hogy sem *Remarque*-nak, sem a „Nyugaton a helyzet változatlan” regénynek semmi köze a zsidósághoz nincs, a darab előadását a nemzeti szocialisták megzavarták.

a zsidókkal!“ hangzott el, meg „Hitler az ajtóknál” s az attakot két antiszemita képviselő *Goebels* és *Münchmayer* irányították. Bűzbombával, patkányoknak és egereknek a közönségre való rászabeditásával kikergették a közönséget a moziból. A rendőrség közbelépett és kiűrtette a színház nézőterét. Jellemző a német fajvédők intellektusára és magasabb etikájára.

Férfi szövet

különlegességek

bámulatos olcsó

leszállított árakban

Engros

Endetall

Navas & Grünfeld

posztó áruházban

Kossuth ucca 8.

Közérdek vevőket készpénz árban szolgálunk ki.

Cégünk szoliditására kérjük meggyőződni.

— Chanuka műsorosestély Zsibón.

A zsidói zsidó ifjuság dec. 20-án este, az Unio nagytermében chanuka műsorosestélyt rendezett, mely alkalommal a nagy terem zsutolásig megtelt közönséggel. Első szám volt „Egy ilyen tip” című egy felvonásos bohózat, melyben jól játszottak *Friedmann Ella*, *Grosz Margit*, *Goldfarb László*, *Friedmann Zoltán* és *Pardesz Harri*. A következő szám volt egy román szavalat, melyet ugyesen előadott *Janovitz Ibolyka*. Utána következett „Szakítás” című 1 felvonásos tréfa, melyben fényes sikert arattak *Krecs Zsiki*, *Ábrahám Mancsi* és *Friedmann Ida*. Ezt követte „Esküvő előtt” című 1 felvonásos tréfa, melyet kitűnően adtak elő *Kiss Lilike* és *Hersli Sándor* szilágysomlyói vendég szereplők. A „Modelbe...” jól játszottak *Mindszent Elza*, *Hoffmann Teréz*, *Mindszent Sándor* és *Goldfarb Lajos*. Zsidó és héber dalokat szépen adott elő *Janovitz Ibolyka*. Utolsó szám volt „Házasság” című 1 felvonásos vigjáték, előadták *Salamon Szeréna*, *Hoffmann Terike*, *Majer Jenő*, *Pardesz Hermann* és *Goldfarb Ferencz*. A befektést és rendezést *Grün Rózsika* vezette nagy szorgalommal. Ugyesen és szellemesen konferált *Ekecs Ferencz*. A műsor után hajnalig tartott a jól sikerült mulatság.

Nyugodtan fog aludni, ha

EXPRESS POLOSKA irtót

használ. Kapható:

STERN S. ENDRE

CÉGNÉL ORADEA, Zöldta-u. 10.

Egy üveg

ára 15 Lei

Telefon: 378.

— **A mszigeti Bné Akiba, Ceiré, Ceiroth, Poalé és Chaluc Mizráchi műsoros Chanukaestélye.** Az idei, a Mizráchi ifjusági csoportok által rendezett chanuka estély, felülmutta az eddigi összes rendezvényeket. A műsor művészies összeállítás, a kiváló erők részvétele és a Ceiroth sikkes rendezése egy felejthetetlen estélyt nyújtottak a város elit társadalmának. Az estély legkiemelkedőbb száma volt a Bné Akiba felavatása és eskütétele. Koffler Mózes kezébe, ki egy magas szárnyalású beszédet tartott a Bné Akiba céljairól, Izrael Dezső konferálásával nagy tetszést nyert el. Az estély főszónoka Dr. Danzig főrabbi volt. Beszéltek még Dr. Fried Abris és Stern József. A Bné Akiba felesketése után Appel Dávid a Ceiré és Ceiroth, míg Stern Abraham a Poalé nevében üdvözölték héber nyelven. Nagy érdem járul ki Wieder Sámuelnek, ki a Bné Akiba szellemi nevelését látta el. Említésre méltó Taub User palesztinai chaluc héber és zsargon nyelvű kupléi, melyeket a közönség színni nem akaró tapssal honorálta. Reich Oszkár fáradhatatlan munkájával és szilárd kitartásával állott a rendezés élén. Az estély sikerében nagyban hozzájárultak: Stern Blanka, Stern Zitta, Stern Hilda, Zoldán Macca, Koffler Dérci, Petrova Eszter, Genuth Pepi, Davidovits Sári, Kern Helén, Deutsch Hani, Eizikovits Majer és Mendel, Rosenfeld P. Rafael és Izrael. *Lebovits Károly*

ארטה' כשר' **Értesítés** ארטה' כשר'

A n. é. közönség figyelmét felhívom, hogy legprimább frissen olvasztott libaszir bőr és haj valamint elismert legkitünőbb füstölt húst nálam a leggondolhatóbb olcsó árban beszerezhető, míg az olcsó ár-hullámzás tart.

Ugyanott legprimább **FRIEDMANN SAMU** liba toll és pehely kap- **baromfi és zsirnagykeres.** ható legolcsóbb árban. *Oradea, Guza Vada 6.*

— **Az orsovai Zsidó Tanuló Ifjuság chanuka ünnepélye.** Nagy és díszes közönség előtt folyt le az orsovai elemi és felsőkereskedelmi iskolák zsidó növendékeinek Makkabeus ünnepélye a zsidó hitközség tanácstermében chanuka első napján. Az ünnepélyt Löwenkopf Kálmán rabbi imája vezette be. A gyertyagyújtás szertartását Vas Palika végezte, utána a gyermekénekkar a Muoz Cürt énekelte az ősi melódiával. Stern Kerosi bájos prologót mondott, Held Frédi pedig román szavallatával aratott sikert. Reicher Jenő felsőkereskedelmi iskolai tanuló. S. L. Gordon „A kis hősök“ című novelláját olvasta fel. Löwenkopf Kálmán fordításában nagy tetszéssel. Reicher Mirike, Morris Rosenfeld „Chanukka gyertyák“ című versével, Braun Sárika román szavallatával ragadtatta el a közönséget. Stern Mici urnő humoreszkjével szerzett derűs pillanatok. Vas Pali kedvesen szavallt a zsidó szeretetről, majd Brück Edgárd „Der Schwur“ című költeményt adta vissza nagy hatással. Fischer Ernő és Márton Béla tisztviselők a palesztinai Fehér könyvvel kapcsolatosan adtak elsőrsngu karikatúrát. Sok megérdemelt tapsot kapott a kis Prezán Lili, aki a Hatikvát énekelte. A kitünően sikerült ünnepély a Mária imával végződött.

Ingyen

szerelem
belső antennáját, ha

rádió gépeket

nálam vásárol!
Előnyös részletfizetés!

Nagy engedmény December és Januárban

RAJZ ANTAL

Str. Alexandri Teleki-u. 2. TELEFON 512.

— **A seini Ceiré és Ceiroth Mizráchi chanuka estélye.** Kedves és élvezetes estélyben volt része a seini zsidóságnak. Az alig pár hete megalakult Ceiroth és Ceiré Mizráchi egyesület dec. 20-án este a Korona szálló nagytermében Chanuka estélyt rendezett. Az estélyt, amelynek oly szép sikere volt. Dr. Székelyi Dezsőné fáradtságát nem ismerő munkája irányította és vezette. De hozzájárult a szereplők ambíciója és ügyessége, kik dacára az első nyilvános szereplésüknek derekasan állták meg helyüket. Dr. Tolnai Sándor rövid megnyitó beszéde után, Berkovits Árpád, Chanuka ismertetése címen tartotta még igen hatásos előadását. Ezután két felvonás következett: „És dacolnak a lángok“ színműben Markbreiter István, Smelcer Fülöp és Weisz Lajos a szokásos műkedvelőket felülhaladó képességgel alakították szerepeiket. Kisebb szerepekben igen jól működtek közre Simon Jenő, Simon Ármán, Izsák Ignác, Fried Sámuel, Lebovits Jenő, Farkas Adolf és Klein Lajos. Frenetikus hatást értékel Fried Margit, Katz Klára, Benedikt Erzsike és Grosz Ilonka, „Neológok bóchert vesznek“ című vígjátékba. Lebovits Jenő és Smelcer Fülöp zsargon kupléi az amugyis emlékedt hangulatot még csak fokozták. Említést érdemel Benedikt Béla két szavallása is. Dícséretre méltó munkát végeztek Benedikt Margitka, Katz Elza és Schwartz Eszti, mint rendezők. Az előkép Jákob álmát személyesítette meg, ahol 16 szebbnél-szebb leány gyönyörködtette a közönséget. — Ezen igen szép eredménnyel végződött est biztató reményekre jogosítja a Hirsch Jolánka elnöksége alatt álló leány egyesület és a Berkovits Árpád vezetése alatt működő Ceiré Mizráchi egyesület által jövőben is tervebe vett műsoros előadásokat.

Dr. Schlinger Lajosné

— **Érdekesség Rotschildról.** Fischer Fülöp a kitünő sárospataki főrabbi írja legújabb könyvében: „Külső országba úzított tudásvágyam. Estefelé van. A frankfurti Börne utcában a világhírű Rotschild-bankház előtt viszen el utam. Váratlanul megszólít egy bankszolga és arra kér, hogy menjek tel az emeletre, a báró ur nem ér rá hazamenni, hogy háziszinagógájában végezze el az esteli imát, tehát itt fogja azt megtenni, de még egy-két ember hiányzik a minján-hoz. Én pedig örömmel kapok az alkalmon, hogy végre-valahára szemtől-szembe láthatom a ritka nagy vallásosságáról, jótékonyságáról és Tóratudásáról híres Wilhelm Karl von Rotschild bárót és hogy egyuttal szemtanuja lehetek ájtatoskodásának. Belép a báró, tetőtől-talpig feketében. Sohasem látták más, mint fekete ruhában. Ő maga volt az előimádkozó. Megvallom, ilyen irádkozást még nem halottam. Olyan sirással végezte imáját a

modern Krözus, milyenhez fogható chászidikus rabbinál is ritkán tapasztalhatunk. Zokogásba fult minden egyes szava. Sok milliónak hatalmas ura, kinél csak röviddel azelőtt volt ebéden Frigyes német császárnak özvegye, forró könnyekkel áztatott arcával áll Isten színe előtt és zokogja el Izrael ősrégi szent imáit, áldja Abraham, Izsák és Jákob Istenét, a holtak feltámasztóját, ki megtérését akarja az ő gyermekeinek. Ott zokog és esdekel tünbocsánatért, a nyomorban sanyló Izrael megváltásáért.“

— **Házasság.** *Gottfried* Zsuszka és *Freund* József, Január 4-én, vasárnap délután 3 órakor tartják esküvőjüket a Zárda u. orth. templom udvarán, melyre ezuton hívják meg rokonaikat, jóbarátaikat és ismerőseiket. (Minden külön értesítés helyett).

— **Chanukai iskolai ünnepek.** A nagyváradi orth. zsidó hitközség elemi és középiskoláinak tantestülete és ifjusága, igen szépen sikerült ünnepegekben adóztak a hős Makkabeusok emlékezetének, a rég letűnt legendás idők iránti csodálattal, a zsidó tradíciókhoz való rendíthetetlen hűség érzésével gyújtották meg az emlékezés mécsesét. Az elemi fiúiskolában *Blum* Sámuel tanító méltatta lelkes beszédben az ünnepi eseményt, Kern László, Leitner Felix, Weisz Imre, Velkovits Márton, Klein Andor, Klein Jenő III. o. Berkovits Sámuel, Friedmann M. József, Weinstein Miklós IV. o. tanulók héber költeményeket szavalltak. Az elemi leányiskolában *Németiné* Reich Gizella tanítónő emlékezett meg az ősi tradíciókért folytatott példaadó főlemelő küzdelmekről. Friedmann Edita, Gáspár Agneta, Mandel Margareta, Fried Éva, Brüder Klára, Schön Zsuzsanna. Beck Zsuzsanna, Braun Ilonka tanulók, héber költeményeket szavalltak. A leánygimnáziumban *Leuchtmann* Salamon hittanár volt az ünnepi szónok, tartalmas beszédben buzdítja a növendékeket a zsidó hősök megbecsülésére. Löblé Lilla, Silberstein Anna és Klein Riza tanulók, héber költeményeket szavalltak. A fiúgimnázium ünnepege, melyen szép számu közönség is részt vett, az esti istentisztelet keretében folyt le. A gyertyagyújtást Schapira Áron tanító végezte, az iskolai ének-kar közreműködésével. Az ünnepi eseményt *Steiner* Dávid hittanár méltatta, buzdítván az ifjuságot a hős Makkabeusok példájának követésére, az ősi tradíciókhoz való ragaszkodásra. Wenzel Miklós, Reich Andor, Klein Hugó, Weinstock Andor és Schapira Áron tanulók, *Weisz* Dávid hittanárnak ez alkalomra írt szép héber költeményét szavallták. Az egész ifjuság minden iskolában héber dalokat énekel. Egész kis hadsereg ajkán csendült föl áhitatosan, bizakodva a Moaz cür ősrégi kedves melódiája.

Üzletátvétel alkalmából

occasio árákkal!

Szenzációs ajándécsomagok:

Szappan
Parfum L. **30**
Eau de Cologne

Fogkefe
Fogkrém L. **50**
Kölnviz
Szappan

Hat darab
óriási L. **60**
mandula
szappan

Nagy doboz
francia puder L. **100**
1 szappan
Kölnviz

Nagyon izléses ajándék
kazetták díszes kivitelben
90 leitől **150** lei ig

Szebbnél-szebb parfüm
és kölnviz szórók
60 leitől **500** lei ig

Ezenkívül különleges kölnivizek, parfümök, puderek, kozmetikai cikkek, manikűr-készletek, valamint minden izlésnek és árnak megfelelő ajándék kazetták

occasio eladása

„ANGYAL“ DROGUERIA

LÖWENSTEIN JÓZSEF GYÓGYSZERÉSZ

Bulevard Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) U. szám

Lezajlott a népszámlálás

Hónapokig tartó előkészület után, december 29-én országsszerte megtörtént a népszámlálás. 103 milliójába került ez az államnak és 60.000 megbízott végezte a kijelölt napon a számlálás nehéz munkáját.

Az erdélyi magyarlapok sok sérelemtől irnak, főképen azt hangsúlyozzák, hogy a zsidó lakosságot „kényszeríteni“ akarták, hogy ne magyarnak vallja magát, hanem zsidó nemzetiségűnek. A mi értesüléseink szerint ez a gyanúsítás nem felel meg a valóságnak és mindenki annak vallotta magát aminek akarta.

Az a ténykörülmeny, hogy sokan vallották magukat, a valóságnak megfelelően zsidó nemzetiségűnek, ennek főagítátora Gömbös Gyula magyar hadügyminiszter volt. De az a természetes felismerés is vezette az emberek tízezreit, hogy legjobb az egyes ut és a tiszta őszinteség. Elvégre nem tolakodhat a zsidó olyan fajba, mely tagjai sorába nem veszik fel.

Január végén fogjuk valószínűleg megtudni az eredményt, melyet az egész ország közvéleménye kíváncsian vár.

VÉGH ruhafestésben, vegytisztításban VEZET

TELEFON: 2-17

B é m e r - t é r 2.

L i l i o m - u c c a 5.

Krisnamurthi és a cuzista ifjuság.

A fiatal indus próféta Krisnamurthi, a teozófus szekta vezére európai turnéján Bucarestbe is ellátogatott. Hirdeti a népek kibékülését és testvériségét, hirdeti I-ten országát és az abszolút emberszeretetet. Hazájában milliók követik tanait és az egész világon vannak hívei.

Románia ugylátszik nem az emberszeretet és i-teni irgalmasság hazája. Itt zsidó városokat fel szokták gyújtani, templomokat kirabolni és a zsidókat elszokták verni. Tehát Cuza épen ellenkezőjét hirdeti mindannak, amit Krisnamurthi hirdet. Már az a körülmény is antipatikus az itteni diákságnak, hogy prófétának hirdeti magát. Ez a gondolat is olyan zsidós. A keresztény-

ség alapítója is prófétának nevezi magát de ők szent Vandál nevében hadakoznak és működnek a haza javára.

Bucurestiben, amint a napi lapok közölték, hüzbombákkal és éktelen zsvajjal fogadták. Minek nekik emberszeretet és kozmopolitizmus? Ha nem a féktelen gyűlölet, ha nem a buták szociálistizmusát, az antisemitizmust, hirdeti akkor verés jár neki.

Ugy gondoljuk előbb fog menni hirdetni a jövőben Krisnamurthi eszméit a pápuák és zulukaferék közé — minthogy idejőjön Cuza országába.

Bár szentigaz, hogy a pápuák és egyéb emberevők nem olyan vadak...

M O Z I

Cinematograful FILMPALACE mozgó
HETI MŰSORA:

Csütörtök d. e.: „Patt és Patachon potyautasok“ és „Felszabadulás a házaságból“ 10 és 12 leies helyarakkal!

Csütörtök d. u.: „Volga leánya“ Hangos orosz film. A főszerepben: Ewelyn Holt-Ígő Sym.

Péntek: „Volga leánya“

Jön! „Mátek“ első hangos, beszélő és éneklő film.

Teatrul HEYMAN szinkör
HETI MŰSORA:

Péntek: Marianne (Huszárcsiny) Éneklő, zenélő hangos katonai vigjáték. Marion Dawis, azonkívül: Uharszky 15 tagu orosz táncsoprot föllépte minden előadásán. Ének és táncszámokkal. Rendes helyarakkal!

Szombat, vasárnap: Marianne (Huszárcsiny) és Uharszky orosz táncsoprot föllépte. 3 órakor olcsó helyararak!

Vasárnap: szenzációs hangos film matiné: Szent Lajos hídjá. Lilli Damita hangos filmje. Legközelebb: A rejtelmes sziget. Verne Gyula regénye filmen. A két rész egyszerre. Színes jelenetekkel!

Jön! Liebeswäzler (Szerelmi - keringő) Willi Fritsc és Lillian Harvey.

Restaurant STERN
TIMISOARA Józsefváros,
Str. Vacarescu 34 (B é m - u c c a)

A legszebb Zománcfényű
gallérokai

KLEIN Gözmösöda

RESTAURANT כשר ארמיה כשר

Grünberger Hermann

A gyárváros orth. hitközség egyedüli schitejével ellátott vendéglő

Timisoara, Fő u. 31 sarok

Nyári szezon alatt Buziáson is.

Figyelem! A záda-uccai zsidó templommal szemben Schächter Abrahám-féle zsidó könyvkereskedésben mindenféle imakönyvek, Machzor sbb magyar és német fordításai, valamint új kiadású és antik könyvek,

TALESZEK

gyári áron, Mezize, Tefilin és más imaszerek engross és detail, legolcsóbban beszerezhetők

A világhírű סופר חתם-נאק 200-at meghaladó halhatatlan, gyönyörű beszédet és mondásai egyedüli nálam kaphatók jutányos árban.

SCHÄCHTER ABRAHÁM, Oradea, Zárda-ucca

Óriási áresés férfi filckalapokban

10.000 darab

férfi filckalapot már

100 leitől vásárolhat

KLEIN SIMON

fiókküzlötében SAS ÉPÜLET

Ugyanott hócipők már

195 leitől

Női kalapok hallatlan olcsó árban.

100 leitől már 11 napig vannak érvényben

ZSIDÓ HUMOR

Az „árbá bánim.“

Valaki megkérde egyszer egy Talmud tudóst, hogyan megy neki? Azt felelé: Nekem ugy megy, mint ahogy az árbá bánimnál áll a peszachi hagadában. Én egy cháchám, egy roscho, egy tám és seéne jodéá lisol is vagyok.

Egy cháchám vagyok: lo lachachomim lechem „a tudósoknak nincs kenyér“ (Kohelet). Egy roscho vagyok: löve roscho-velo jesalém (Thilim), a roscho kölcsön kér és nem tud fizetni. Egy tám vagyok: ki im tám hákeszef (Móz. 1.), a pénz fogytán van. Végül egy seéno jodéá lisol is vagyok: nem tudok már magamnak sehol sem kölcsönözni.

A Malbim szent pénzsóvárgása.

Amidőn a híres Malbim főrabbi Bukareshtben a széktoglaló beszédjét tartotta és látta, hogy a hitközség tagjainak zöme, bizony nem igen követi a vallási törvényeket, ezt a következő szellemes intelmet intézte beszéde közben hozzájuk: A rabbi helyettesíti a papot (kajhén), a szentély (bészhamikdos) megszünése óta s különösen, amióta igazi kohanita nincs. Aki a rabbit támogatja, olyan, mintha beszolgáltatná a Tóra által előirt papi illetekeket (matnasz köhünu). Ezek az illetekek tudva-levőden abból állottak, hogy a kajhén megkapta a karrészt, az állkapcsot és a gyomrot (házroá vehálchojájim vehákévo). Ebben az ünneplés pillanatban felszólltak beneteket, hogy nekem is juttassátok ezeket az illetményeket, ez legyen a melléjövédmem. A hallgatóság megdöbbsent s egymásra néztek némán, mintha azt mondták volna: „Hát ilyen pénzsóvár ember legyen a mi lelkivezérünk? A Malbim a mű-pauza után természetes hangon folytatta: igen, áldozzatok nekem a karrészt, rakjatok tefilint, szenteljétek meg az állkapcsot, késsel ne borotválkozzatok és a gyomrotok is legyen a papé, ne töltsétek meg titott tréfli ételekkel.

A rabbi kívánsága.

Egy vidéki rabbi belső bajával a pesi zsidó kórházban fektött, ahol Baron és Stiller professzorok kezelték. Baron professzor nagyon jószívü ember volt, de tetetett korholásokkal leplezte jószágát, sokszor bosszantotta a beteg rabbit. Amikor a rabbi felgyógyulva elakarta hagyni a kórházat, következőképen bucsuzott el a professzoroktól: „Ihnen, Herr Stiller, wünsche ich: sie sollen Baron werden — und ihnen, Herr Baron, sie sollen „Stiller“ werden.

A hiányzó hónap.

Kiszlev hóban R-i rabbitól megkérdezték, hogy megy neki ezen évben a párnoszo (jövédlem) tekintetén? „Rosszul“. Ne gondolja, hogy csak a jövédlem csappant meg az idén, de még ezenkívül hiányzik nekem egy egész chódes (hónap). Hogyan lehetséges ez? kérde az érdeklődő. „Hallgasson csak meg“ mondá a rabbi.

Egy része a hitközségem tagjainak gadzag emberek, akiknél megvan a Kiss (péni), azonban szívük (lev) nincs nekik...; a másik része hitközségemnek viszont nagyon jó szívük (lev) van, azonban nagyon szegények (Kiss nélkül). Ezért hiányzik nekem a hónap „Kis-lev“

Még az egerek is tudják
a Sulchan Arucht.

Egy illető elpanaszolta társának, hogy az egerek sok kári tesznek éléskamrájában, mire a szomszédja, aki talmudista volt, azt a tanácsot adta neki, hogy hagyjon nekik afikajmont és ha az egerek majd abból egyszer esznek, már azután egyebet nem ehetnek... Mire a másik azt kérdezi, hogy hát honnan tudják az egerek ezen dint. Erre a szomszédja azt feleli: Már hogyan tudják, amikor nálam a sulchan arucht megették volt.